

RAMON PINYOL: LABARUM EMBOLICAT QUE ESPARPILLA LES MENTS I ENTRE CARDS ENCEN EL MAR

Aquest legionari de la poesia usa un llenguatge difícil de primera, i segona, lectura, no estem avessats a la presència de botiguers, com Pinyol, del mot. Aquest tret sorprèn, si hi afegim un domini total; els crítics se'n fan creus de l'exigència amb què es planteja l'ofici de poeta, un contingut de pes i un tractament de la forma gairebé perfecte on sobresurt el bastió del sonet des d'on el legionari treu del buirac les sagetes de mel que llença d'entre els merlets per a endolcir l'estable dels atacants.

**«Rovell de mala plata, malària,
quina brega avui on es torna rànica?
Volem aldarulls de copa en copa,
i a les fosques, hi ha algú que alerti el coure?».**

Ens escau ser llepacrestes dels poemes rossoladísos d'un fill de botiguers de Cornellà que va estudiar al Seminari i s'ha casat amb una altra poetessa i va per la via de ser com l'altre matrimoni de poetes, salvades les diferències òbviament, que amb ardències en les ribes, i no va pel llibre «Arde el mar» de Gimferrer, proposa un foc nou, que no ha de baixar gassolescament del cel: **«També l'argila / pot incendiar l'arbre, els / ulls de venjança. / Com cal que els signes obrin / la fruita de la caixa!»**. No sabem, francament, per on encetar el comentari. Cada paraula és un obelisc on s'han esgrafiat, inaudítament, text i context. El piromaniac, en el bon sentit del món, té un servatge, ferm i airós, de la més pura rel clàssica. I els actuals Brossa com Foix reconeixen el solc d'aquesta rara-vis i alcen el graal a la salut de l'autor de **«Remor de rems»** i **«Aigües d'enlloc»**, llibres publicats respectivament pels del premi Amadeu Oller (1972) i per «L'Escorpí» d'Edicions 62 (1973).

Romandran els senyals

a l'escorça madura dels arbres
de l'alba. I cap
brossegar no ens caurà de les celles,
perquè no temem
la desperta dels polls, ans bascosos
asclem els bressols
on la por se'ns enyora i les queixes
pentinen l'oblit.
No puc jeure si dura l'espasa
damunt els genolls
que ara neguen la força que els salva!
Sentim la reïmor
de les portes que s'obren de cara,
els claus i els fusells
que torturen les venes dels sostres:
silencis sagnants,
senyaleu-los la faç, escopiu-los!

(.....) Les reixes
ja cauen perquè
saps d'un cop el que vols, quan l'empara
del cop d'ala el seny
i t'avens a brandar ta senyera.
Doncs, sigues obrer!
Més alada, lleugera, la pàtria!

Hem parlat de l'activisme d'en Ramon Pinyol. S'obre a totes les possibilitats on pot quedar reflectida la utilització de tots els materials actuals. Exposicions amb fotògrafs i ceramistes (Lleida, juny 1973 amb el títol «Es la pera»), presència a totes les mostres i col·loquis de poesia, inauguració, amb els auspicis de l'Editorial Curial d'una nova col·lecció de llibres de poesia «Llibres de mall» que promet ser un innovador del sempre animat món dels llibres poètics catalans, en fi, una col·laboració a totes les activitats que aglutinin poesia i qualitat.

**Si resten bull i brull, remor de blat,
calarem foc al tot que ens justifica.
Mossego rocs i bec sang a la pical**

Robert Saladrigas plantejava el virtuosisme com a espassa de doble fil i ho relacionava amb els versos d'aquest mossegador del tot i del res que és Pinyol tot fent referència als versos:

«L'home de la satèl.lit —de la ciutat satèl.lit— em demana què vol / dir tot això que dic». No és pas la satisfacció personal i el purisme del fruit de laboratori el que cerca, més que alquimista, analista químic, Ramon Pinyol. Les seves intencions vénen cristal·litzades per l'amor: a la seva companya, als amics, a la terra, a la causa d'un poble. Fora un parany narcotitzant per l'autor i la tirallonga de seguidors seguir el procés creatiu aïllat de la realitat.

No és un druida al·lucinat pel cascavelleig dels mots, enlluernat pel dringar a alta mar d'una cascada sonora en una llengua màgica. Sap dosificar el contingut poètic i com aquell que posava xurros al cucurutxo, omplena de mots el recipient buit del poema. Millor que suposar sobre el tema reproduïm un troç d'una entrevista que li van fer a «Orifloma» (Núm. 132): **«(...) malgrat les dificultats formals que hi pugui haver en els meus versos, aquests mai no són buits, sinó que expressen les meves conviccions internes sobre la realitat que m'envolta. Tot al llarg del llibre es dona un joc d'al·literacions constant i d'una manera fins i tot rebuscada, pesada, com si volgués indicar tota aquesta agressió que porto a dintre. Ara, no et pensis que aquest formalisme sigui insincer, perquè sempre es realitza a partir del meu doll de la llengua, tal com em funciona. Els versos que escric, encara que puguin ser difícils per al lector, són els que em surten de dins. Hi ha gent que no entén moltes paraules, però entén potser tota la ràbia que els meus poemes traspuen»**.

El perill és ferm malgrat que el poeta en sigui conscient i si per les seves creences a l'entorn del fet artístic no condiona la creativitat a la major comunicació cal bandejar aquesta discussió, com ho fa Jaume Melendres, car és una situació a resoldre col·lectivament, amb l'ensenyament i amb temps davant el llibre, el poeta, ha d'escriure, bé i amb consciència del que fa, tot el que el poeta faci de més serà d'obsequi, no fonamental.

Sec i contentent és Pinyol, les combinacions de finals masculins i femenins, l'ús del mot en tant so musical, la utilitat de la paraula revulsiva, catalitzadora, pebre a la ferida, poeta social i cívic, sí, però amb un treball tan ferm que enlaira aquestes expressions fins a transformar-les de cop d'espurna en glaços de porpra. Els temes, llengua, amor, pàtria, home, són destriats, amb aquest amor que li fa dir: «no mosseguis la vida» i «cal encendre el mar».

**Curull de fat, poble estranger, salut!
Als sords ho dic en català potent:
Vell és el plany del còdol del torrent.
Tots som romeus, poscrits, cant de llaüt.**

Cert, ve ben dret i alabatent aquest colom, que entre falcons obra l'aventura allunyant-se pels boscos. Te l'obstacle dels cards al seu camí, cards en la comprensió de la seva terminologia, del seu contingut, cards en les plataformes de divulgació i d'exposició però aquest poeta, nou i ja vell, no cometrà pas la gosadia d'endinsar-se en un mar rebel, cremat de riba a riba, en un rai de pedra. Sap el camí i l'atall i ens hem de felicitar d'aquest poeta que proclama: **«una cançó, dos mots: tenim raó!»**.

**Ni ral ni rel ni cel ni món de mel.
Al volt del coll el pop i al cap el cop
de mall de cor que bat pel foc de cards
i serfs del llast que al pit ens diu que sí!**

**De lluny, pels cims, en jorns de fred i glaç,
amb rems de dol, on l'art més fresc ens cau,
amb rams de llor, el cos i el cor ben nus
i el nus ben ferm i tots ben drets de goig.**

**Al fons del sot un tros de vall, de mar.
Ni carn ni peix: ens cal un cop de màl
Cap risc ni dany, i tens allò que vols?**

**La falç del vell, quan puny el riu del plany.
Als peus del riu el pas de mar al penyí!
Quin broll de veus on mor el mar tan alt!**

JOSEP M.³ FIGUERES